

INSTITUT FOR
MENNESKERETTIGHEDER

Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse
Att. Susanne Beck Petersen
E-mailes til sbpe@sum.dk

STRANDGADE 56
DK-1401 KØBENHAVN K
TEL. +45 32 69 88 88
FAX +45 32 69 88 00
CENTER@HUMANRIGHTS.DK
WWW.MENNESKERET.DK
WWW.HUMANRIGHTS.DK

DATO 29/4-10
J.NR. 540.10/22953

Høring over udkast til forslag til lov om ændring af psykiatriloven

Institut for Menneskerettigheder har ved mail af 15. februar 2010 modtaget udkast til forslag til lov om ændring af lov om anvendelse af tvang i psykiatrien (jf. lovbekendtgørelse nr. 1111 af 1. november 2006) og lov om rettens pleje med anmodning om eventuelle bemærkninger.

1. Baggrund for lovforslaget

Det fremgår af lovforslagets almindelige bemærkninger, at lovforslaget har til formål at styrke psykiatriske patienters retssikkerhed og at medvirke til at reducere anvendelsen af anden tvang, herunder især udstrækningen og antallet af tvangsfikseringer. Endvidere har lovforslaget til formål at forebygge negative legemlige, sociale og adfærdsmæssige følger af langvarig isolation eller tvangsfiksering af visse ekstraordinært farlige patienter. Lovforslaget indeholder følgende tiltag:

- der indføres maksimal betænkningstid på tre dage forud for beslutning om tvangsbehandling
- der indføres hjemmel til oppegående tvangsfiksering på Sikringsafdelingen under Retspsykiatrisk afdeling, Region Sjælland
- der indføres pligt til ugentlig lægelig vurdering af tvangsfikseringer, der udstrækkes ud over 48 timer, ved en uvildig læge
- der etableres adgang til at få det psykiatriske patientklagenævns afgørelser vedrørende oppegående tvangsfiksering indbragt for retten.

Instituttet noterer intentionerne bag lovforslaget om at styrke patienternes retssikkerhed og nedbringe antallet af tvangsforanstaltninger mest muligt, ligesom instituttet noterer den

styrkelse af inddragelse af uafhængige eksperter, herunder eksterne tilsyn, som lovforslaget indeholder. Omfanget af brugen af langvarige fikseringer i Danmark har gentagne gange været internationalt kritiseret og instituttet finder det som udgangspunkt hensigtsmæssigt, at antallet forsøges nedbragt med forskellige alternativer.

2. Forholdet til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention og Handicapkonventionen

Tvangsmæssig lægelig behandling, herunder tvangsfikseringer, udgør et indgreb i individets ret til privatliv og ret til selvbestemmelse, som beskyttes efter Den Europæiske Menneskerettigheds (EMRK) artikel 8 og artikel 5. Det bemærkes dog herved, at efter artikel 5 kan personer, som er sindssyge, tages i forvaring. (Om sygdommen er af tilstrækkelig alvorlig og akut karakter til at kunne begrunde tvangsindgreb beror typisk på en lægelig vurdering, som EMD vil være tilbageholdende med at afvise rigtigheden af.) Samtidigt kan der rejses spørgsmål i relation til EMRK's artikel 3, idet tvangsmæssig lægelig behandling under visse omstændigheder rejser spørgsmål i relation til denne bestemmelse, se herved også den kritik, som Europarådets Torturforebyggelseskomité har rejst i relation til ulovlig tvangsfiksering af oppegående patienter. Kritikken er omtalt flere steder i lovforslagets bemærkninger, bl.a. side 6 og side 9.

Handicapkonventionens artikel 1 angiver, at personer med handicap omfatter personer, der har en langvarig fysisk, psykisk, intellektuel eller sensorisk funktionsnedsættelse, som i samspil med forskellige barrierer kan hindre dem i fuldt og effektivt at deltage i samfundslivet på lige fod med andre.¹

Psykiatriske patienter er således omfattet af Handicapkonventionen, og bl.a. artiklerne 12, 14, 15 og 17 i konventionen vil have relevans i forbindelse med vurderingen af nærværende lovforslag.

Der ses ikke i lovforslaget foretaget en egentlig vurdering af dettes overensstemmelse med de internationale forpligtelser, som Danmark har på dette område.

3. Indførelse af en længste betænkningsperiode i forbindelse med tvangsbehandling

---

¹ FN's internationale handicapkonvention blev vedtaget af FN's generalforsamling den 13. december 2006. Regeringen har i 2009 ratificeret konventionen, og den trådte i kraft i Danmark den 23. august 2009.

Instituttet finder, at en maksimal betænkningstid på 3 dage forekommer ganske kort, når der henses til de ganske alvorlige indgreb, den enkelte psykiatriske patient skal tage stilling til.

Det er instituttets opfattelse - ud fra retssikkerhedsmæssige betragtninger -, at fristen som minimum bør have en sådan længde, at den psykiatriske patient har mulighed for at drøfte spørgsmål herom med sin patientrådgiver og herefter har tilstrækkelig tid til *selv* at overveje konsekvenserne af en behandling. Instituttet anbefaler derfor at den maksimale betænkningstid udvides med minimum 1-2 dage.

4. Indførelse af adgang til oppegående fiksering på Sikringsafdelingen under Retspsykiatrisk afdeling, Region Sjælland

Det fremgår af lovforslagets bemærkninger, at der i forhold til en – meget lille gruppe – psykiatriske patienter på Sikringsanstalten skønnes behov for yderligere tvangsforanstaltninger i form af oppegående fiksering.

Instituttet er enig i, at brugen heraf i visse tilfælde vil kunne reducere brugen af anden tvang (f.eks. tvangsfiksering til en seng) samt forebygge negative legemlige, social og adfærdsmæssige følger af langvarig isolation på Sikringsanstalten. Instituttet ser gerne at alternative midler til tvangsfiksering og andre traditionelle indgreb vurderes kontinuerligt. På denne baggrund har instituttet ikke bemærkninger af menneskeretlig karakter til forslaget udformning. Det er herved forudsat, at respekten for den enkelte persons værdighed bevares i så høj grad, som dette er muligt.

Instituttet har noteret sig, at der på området er indført en revisionsbestemmelse, således at regeringen i Folketingsåret 2014-15 kan redegøre for erfaringerne på området.

5. Udvidet eksternt tilsyn med langvarigt fikserede patienter

Instituttet kan tiltræde fastsættelsen af det udvidede eksterne tilsyn.

Afslutningsvist finder instituttet anledning til at gentage de bemærkninger, som er fremsat ved høringsvar af 5. februar 2010, hvorefter det er instituttets opfattelse, at også indgreb af kortere tidsmæssig udstrækning end 24 timer bør føres til afdelingens tvangsprotokol.

Instituttet noterer sig, at Danmark endnu ikke har undertegnet tillægsprotokollen til Handicapkonventionen om klageadgang for enkeltpersoner. Instituttet anbefaler, at Danmark også underskriver og ratificerer tillægsprotokollen, fordi det vil være med til at

sikre en effektiv gennemførelse af konventionen. Herved viser staten reel vilje til at leve op til konventionens forpligtelser.

Instituttet har af ressourcemæssige årsager desværre ikke haft mulighed for at besvare høringen på et tidligere tidspunkt og beklager den sene fremsendelse.

Der henvises til sagsnr. 0909655.

Med venlig hilsen

Jonas Christoffersen
Direktør

|